

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทย

กรพล ศรีวรรณ¹ ปิยะฉัตร จารุธีรศานต์² ปิยะมาศ สือสวัสดิ์ดิษฐ์³

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทย ศึกษา รูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทย และเสนอแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานอย่างยั่งยืน ผ่านการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยผสมวิธี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัย พบว่า (1) ปัจจัยเส้นทางที่มีอิทธิพลเชิงบวกโดยตรงสูงสุดต่อตัวแปรกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร คือ ตัวแปรการรับรู้และการมีส่วนร่วม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล 0.580 ที่ค่า $p\text{-value} \leq 0.001$ และตัวแปรความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล 0.261 ที่ค่า $p\text{-value} \leq 0.05$ โดยมีค่าอิทธิพลต่ำสุด (2) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกโดยตรงที่สำคัญที่สุดต่อตัวแปรผลการดำเนินงานที่ยั่งยืน คือ ตัวแปรการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล คือ 0.371 ที่ค่า $p\text{-value} \leq 0.001$ ตามด้วยตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล 0.278 ที่ค่า $p\text{-value} \leq 0.001$ และตัวแปรการรับรู้และการมีส่วนร่วมที่มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล 0.254 ที่ค่า $p\text{-value} \leq 0.001$ ซึ่งมีค่าอิทธิพลน้อยที่สุด สุดท้ายลำดับการวิเคราะห์ (3) แสดงให้เห็นว่า ค่าสัมประสิทธิ์รวมของอิทธิพลเชิงบวก ซึ่งประกอบด้วยผลกระทบทางตรงและทางอ้อมต่อตัวแปรการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร คือ ตัวแปรการรับรู้และการมีส่วนร่วม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม 0.469 ที่ค่า $p\text{-value} \leq 0.001$ ในเวลาเดียวกัน ตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีค่าสัมประสิทธิ์ผลกระทบรวม 0.374 ที่ค่า $p\text{-value} \leq 0.001$

คำสำคัญ: การดำเนินงานอย่างยั่งยืน; ความรับผิดชอบต่อสังคม; โรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

การอ้างอิง:

กรพล ศรีวรรณ, ปิยะฉัตร จารุธีรศานต์ และปิยะมาศ สือสวัสดิ์ดิษฐ์. (2567). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทย. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 14(3), 700-717.

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240, ประเทศไทย

ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: karravp@gmail.com

^{2,3} คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Causal Factors Affecting Sustainable Performance Through Corporate Social Responsibility of Food Processing Industrial Factories in Thailand

Korapol Srivorakan¹ Piyachat Jarutirasarn² Piyamas Suesawadwanit³

Abstract

This research article aims to study the causal factors and the relationship pattern of causal factors affecting sustainable performance through corporate social responsibility (CSR) of food processing industrial factories in Thailand and proposes guidelines for the development under investigation. The research design was a mixed-methods research approach. Data were statistically analyzed using descriptive statistics and structural equation model analysis.

Findings are as follows: (1) The path factor with the highest direct positive influence on the CSR activities was the awareness and participation with the influence coefficient of 0.580 with $p\text{-value} \leq 0.001$ and the transformational leadership with the influence coefficient of 0.261 with $p\text{-value} \leq 0.05$ with the lowest level of influence. In addition, the negative influence was found in the direct influence path of the good corporate governance with the influence coefficient of -0.664 and $p\text{-value} \leq 0.05$ and an inverse influence path. (2) The factors with direct positive influence with the highest importance on the sustainable performance were the CSR performance with the influence coefficient of 0.371 and $p\text{-value} \leq 0.001$ followed by the transformational leadership with the influence coefficient of 0.278 and $p\text{-value} \leq 0.001$ and the awareness and participation with the influence coefficient of 0.254 and $p\text{-value} \leq 0.001$ with the least influence value. (3) Lastly, the analysis showed that the total coefficient of positive influence consisting of direct and indirect effects on the sustainable performance through CSR was the awareness and participation with the total influence coefficient of 0.469 and $p\text{-value} \leq 0.001$. At the same time, the transformational leadership exhibited total coefficient of 0.374 and $p\text{-value} \leq 0.001$.

Keywords: Sustainable Performance; Corporate Social Responsibility;
Food Processing Industrial Factories

Type of Article: Research Article

Cite this article as:

Srivorakan, K., Jarutirasarn, P., & Suesawadwanit, P. (2024). Causal factors affecting sustainable performance through corporate social responsibility of food processing industrial factories in Thailand. *Ph.D. in Social Sciences Journal*, 14(3), 700-717.

¹ Doctor of Philosophy Program in Business Administration, Ramkhamhaeng University
2086 Ramkhamhaeng Road, Haumark, Bangkok, Bangkok 10240, Thailand
Corresponding Author Email: karravp@gmail.com

^{2,3} Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันหลายบริษัทได้รับความกดดันทั้งทางตรงและทางอ้อมให้ประกอบธุรกิจโดยคำนึงถึงสังคม และสิ่งแวดล้อม บริษัทเหล่านี้จึงจำเป็นต้องปรับโครงสร้างและเป้าหมายเพื่อให้สอดคล้องกับความพึงพอใจของคนในสังคมและให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การให้ความสำคัญกับพลังงานสะอาดหรือการให้ความสำคัญกับมาตรฐานความเป็นอยู่ของพนักงานและคนในสังคม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันวิกฤตหลากหลายที่เกิดขึ้น เช่น วิกฤตด้านพลังงาน วิกฤตทางการเงิน ภัยพิบัติทางธรรมชาติ หรือการระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 สร้างผลกระทบเชิงลบต่อหลายบริษัท ดังนั้น บริษัทเหล่านี้จึงจำเป็นต้องกำหนดนโยบายที่สามารถทำให้ตัวองค์กรเองอยู่รอดและรักษาความสามารถทางการแข่งขันในอุตสาหกรรม เช่น การลดจำนวนพนักงาน เพิ่มราคาสินค้า หรือใช้สารเคมีในภาคการเกษตร เป็นต้น โดยอุตสาหกรรมที่เป็นหนึ่งในรากฐานสำคัญของระบบเศรษฐกิจไทยคือ อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป โดย World Atlas ได้จัดอันดับการส่งออกจากหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งไทยได้ถูกพิจารณาว่าเป็นประเทศที่ส่งออกอาหารสูงเป็นอันดับที่ 16 และเป็นอันดับที่ 4 ของภูมิภาคเอเชียมูลค่าสูงถึง 1,008,425.85 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 12.8 ของมูลค่าส่งออกทั้งหมดของประเทศ (Thansettakij, 2017) แต่ไทยก็ใช้สารเคมีในภาคการเกษตรค่อนข้างสูงรวมถึงอาหารทะเล มีปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นปัญหาที่หลายบริษัทที่ดำเนินกิจการในต่างประเทศให้ความสำคัญ เนื่องจากเป็นประเด็นสำคัญของเป้าหมายด้านความยั่งยืน กำหนดโดย World Commission on Environment and Development (WCED) ดังนั้นบริษัทจึงจำเป็นต้องปรับสมดุลขององค์กร เพื่อบรรลุเป้าหมายด้านเศรษฐกิจขององค์กรและเป้าหมายความยั่งยืน (Kohl, Henke, & Daus, 2021)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการดำเนินงานอย่างยั่งยืน ผ่านการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการดำเนินงานอย่างยั่งยืน ผ่านการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทย
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านตัวแปร จากศึกษาแนวคิดและทฤษฎีตามกรอบแนวความคิดในการวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรต้น ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตัวแปรแฝงการมุ่งเน้นการตลาด ตัวแปรแฝงการสร้างความผูกพันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตัวแปรแฝงการกำกับดูแลกิจการ และตัวแปรแฝงการรับรู้และการมีส่วนร่วม สำหรับตัวแปรแฝงความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นตัวแปรคั่นกลาง และตัวแปรแฝงผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนเป็นตัวแปรตาม
2. ขอบเขตด้านประชากรและตัวอย่าง ประชากรคือ โรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปที่ขึ้นทะเบียนกับกรมโรงงานอุตสาหกรรมในประเทศไทย 1,004 บริษัท (Department of Industrial Works, 2021) ตัวอย่างคือ กลุ่มผู้บริหารโรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทย จำนวน 267 คน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยและรูปแบบความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมที่สามารถนำมาพัฒนาและประยุกต์ใช้กับทฤษฎีทางธุรกิจเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ของธุรกิจเพื่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกในระยะยาว

2. ผู้ประกอบการจะได้ทราบข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม โดยพิจารณาจากอิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ ที่พบว่า มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานอย่างยั่งยืนของตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม ส่งผลให้เกิดผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน และภาพลักษณ์ขององค์กร

3. กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม จะได้ทราบข้อมูลในการส่งเสริมตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญในการรักษาความได้เปรียบทางการแข่งขันในอุตสาหกรรม

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง แนวคิดตัวแปรแฝงการมุ่งเน้นตลาด การสร้างความสัมพันธ์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การดูแลกำกับกิจการ และการรับรู้และการมีส่วนร่วม ซึ่งนำไปสู่การสร้างกรอบแนวความคิด ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง สภาวะที่ตัวผู้นำขององค์กรสามารถกระตุ้นทัศนคติ และพฤติกรรมเชิงบวกของผู้ตามได้ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี และสามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Bass,

1985) ทั้งนี้ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย (1) การมีอิทธิพลต่อความคิด (2) การสร้างแรงบันดาลใจ (3) การกระตุ้นทางด้านสติปัญญา (4) การพิจารณารายบุคคล (Dionne, Yammarino, Atwater, & Spangler, 2004; Ghasabeh, Soosay, & Reaiche, 2015)

2. การมุ่งเน้นตลาด หมายถึง การที่องค์กรทำการมุ่งเน้นการศึกษาหรือการกำหนดกลยุทธ์และนโยบายทางการตลาดที่สามารถสร้างคุณค่าและความพึงพอใจให้กับทางลูกค้าขององค์กร ทั้งนี้ การมุ่งเน้นตลาดประกอบด้วย (1) มิติด้านการมุ่งเน้นลูกค้า (2) มิติด้านการมุ่งเน้นการแข่งขัน และ (3) มิติด้านการประสานงานภายใน (Kohli & Jaworski 1990; Narver & Slater, 1990; Bamgbade, Kamaruddeen, & Nawi, 2017; Bhattarai, Kwong, & Tasavori, 2019)

3. การสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกลุ่มหรือปัจเจกบุคคลที่ได้รับผลกระทบ หรือมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานขององค์กร เพื่อการบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Freeman, 1984) ทั้งนี้ การสร้างสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วยขั้นตอน (1) การระบุและลำดับความสำคัญ (2) การดำเนินการ และ (3) การประเมินผล (Amaeshi & Crane, 2006)

4. การกำกับดูแลกิจการ หมายถึง ระบบที่กำหนดขึ้นมาเพื่อควบคุมองค์กร เพื่อจัดสรรสิทธิ และหน้าที่ความรับผิดชอบต่อของกลุ่มต่าง ๆ ภายในองค์กร เช่น คณะกรรมการ คณะผู้บริหาร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ที่ส่งผลให้เกิดการกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจการดำเนินการทางธุรกิจ (Organisation for Economic Co-operation and Development, 2004) ทั้งนี้ การกำกับดูแลกิจการประกอบด้วย (1) การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส (Anand, 2008) (2) บทบาทและความรับผิดชอบต่อ

กรรมการบริษัท (Calabro, Mussolino, & Huse, 2009) (3) สิทธิของผู้ถือหุ้น (Hill & Jones, 1992)

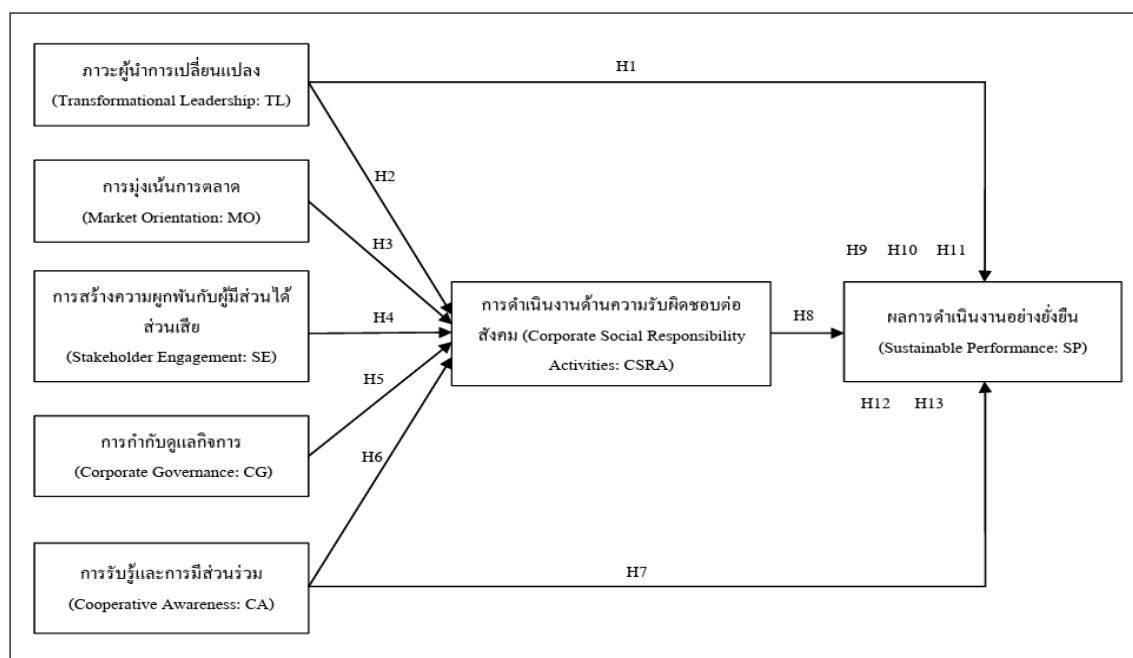
5. การรับรู้และการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่องค์กรสามารถเข้าถึงข้อมูล และสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรต่าง ๆ ในห่วงโซ่อุปทาน เพื่อยกระดับความร่วมมือระหว่างองค์กรที่เป็นส่วนสำคัญในการอยู่ร่วมกันในอุตสาหกรรม ทั้งนี้ การรับรู้และการมีส่วนร่วมประกอบด้วย (1) ความจำเป็นของการรับรู้และการมีส่วนร่วมระหว่างองค์กร (Hall, Daneke, & Lenox, 2010) (2) ความสามารถในการรับรู้และการมีส่วนร่วม (Westermann-Behaylo, Van Buren, & Berman, 2016) (3) โอกาสในการรับรู้และการมีส่วนร่วม และ (4) คุณภาพในการสื่อสาร (Rabbe, von Viebahn, & Auf der Landwehr, 2021)

6. การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกองค์กรโดยให้ความสำคัญต่อสังคม ผู้ถือหุ้น สิ่งแวดล้อม

และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ ด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Brin & Nehme, 2019) ทั้งนี้ การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมประกอบด้วย (1) ความรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจ (2) ความรับผิดชอบต่อด้านกฎหมาย (3) ความรับผิดชอบต่อด้านจริยธรรม และ (4) ความรับผิดชอบต่อด้านเมตตาธรรม

7. ผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน หมายถึง ผลการดำเนินงานที่สร้างผลลัพธ์เชิงบวกด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้แก่องค์กร โดยไม่เพียงให้ความสำคัญในการสร้างประโยชน์แก่สังคม และสิ่งแวดล้อมเพียงอย่างเดียว แต่ยังมุ่งเน้นการสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขัน และผลประโยชน์ระยะยาวด้านเศรษฐกิจให้แก่องค์กรเช่นกัน ทั้งนี้ ผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืน ประกอบด้วย (1) ผลการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ (2) ผลการดำเนินงานด้านสังคม และ (3) ผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม (Shahid, Waseem, Khan, Waseem, Hasheem, & Shi, 2020)

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

จากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อตัวแปรผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน
2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม
3. การมุ่งเน้นการตลาดเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม
4. การสร้างความผูกพันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม
5. การกำกับดูแลกิจการเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม
6. การรับรู้และการมีส่วนร่วมเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม
7. การรับรู้และการมีส่วนร่วมเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อตัวแปรผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน
8. ตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน
9. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อตัวแปรผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม
10. การมุ่งเน้นการตลาดเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อตัวแปรผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม
11. การสร้างความผูกพันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อผลการ

ดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม

12. การกำกับดูแลกิจการเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อตัวแปรผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

13. การรับรู้และการมีส่วนร่วมเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อตัวแปรผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยผสมวิธี (mixed methods research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการใช้วิจัยเชิงคุณภาพเพื่อทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลเชิงลึกจากกลุ่มเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อช่วยสนับสนุนการตอบคำถามวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง การวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดขนาดตัวอย่างแบบเจาะจงจากกลุ่มผู้บริหาร โรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทย จำนวน 9 คน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านความยั่งยืนและความรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 14 คน และการวิจัยเชิงปริมาณ กำหนดขนาดตัวอย่างตาม Hair, Sarstedt, Ringle, and Mena (2012) ที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งมีตัวแปรพหุ คือ จำนวนอย่างน้อย 10 เท่าของดัชนีชี้วัด ในการวิจัยนี้มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 24 ตัวแปร จึงได้จำนวนตัวอย่างเป็นอย่างน้อย 240 คน และเพื่อป้องกันข้อมูลที่ผิดพลาดหรือไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลเพิ่มเติมร้อยละ 10 จึงได้จำนวนตัวอย่างที่เหมาะสม จำนวน 264 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม และการวิจัยเชิงปริมาณ คือ

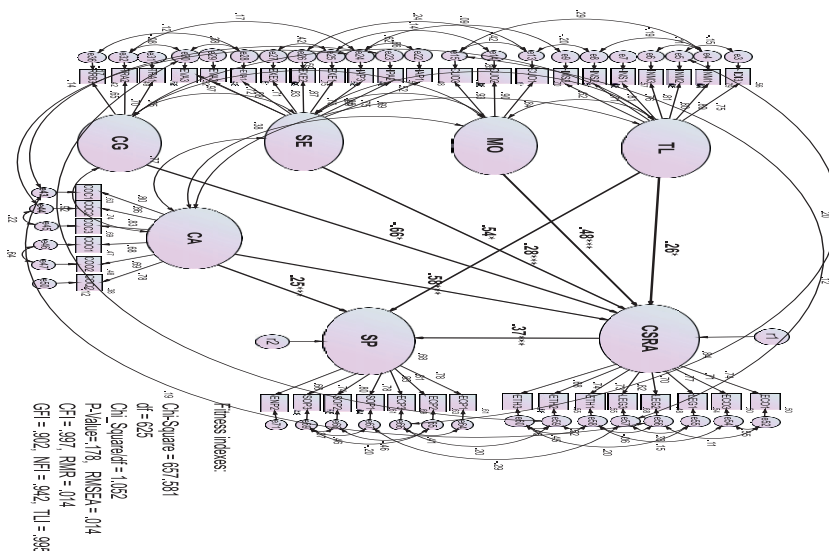
แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ Likert (1932) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้ตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไปทุกข้อ ค่าความเชื่อมั่นได้ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป และค่าอำนาจจำแนกรายข้อได้ตั้งแต่ 0.543 ถึง 0.860

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยและตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัย

ผลวิเคราะห์แบบจำลองสมการเชิงโครงสร้าง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทย

ในส่วนนี้วิเคราะห์สมการโครงสร้าง (System Equation Model--SEM) ของโมเดลแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทย มีจำนวน 7 ตัวแปรแฝง ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตัวแปรแฝงการมุ่งเน้นตลาด ตัวแปรแฝงการสร้างความผูกพันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตัวแปรแฝงการกำกับดูแลกิจการ ตัวแปรแฝงการรับรู้และการมีส่วนร่วม ตัวแปรแฝงความรับผิดชอบต่อสังคม และตัวแปรแฝงผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน ทำการตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องของโมเดลสมการเชิงโครงสร้างโดยวิธี Modification Index และทำการตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์ของโมเดลสมการเชิงโครงสร้างด้วยการพิจารณาค่าน้ำหนักตัวแปร สรุปผลดังภาพ 2 และตาราง 1

ภาพ 2 แบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม

ตาราง 1

ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองเส้นทางความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นตามสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้วิธีดัชนีการปรับโมเดล

ดัชนีสถิติทดสอบ Goodness-of-Fit	เกณฑ์การยอมรับ	ปรับแต่งโมเดล		ผลการพิจารณาตามเกณฑ์
		ก่อนปรับ	หลังปรับ	
Chi-square (χ^2)	ค่า $p \geq 0.05$	4944.996	657.581	สอดคล้อง Bollen (1989), Hair, Black, Babin, Anderson, and Tatham (2006)
χ^2/df	≤ 2.00	3.937	1.052	สอดคล้อง Bollen (1989), Fan and Sivo (2005)
GFI	≥ 0.9	0.593	0.902	สอดคล้อง Hair et al. (2006)
RMR	≤ 0.05	0.025	0.014	สอดคล้อง Diamantopoulos and Siguaw (2000)
NFI	≥ 0.9	0.651	0.942	สอดคล้อง Hair et al. (2006), Mueller (1996)
TLI	≥ 0.9	0.697	0.995	สอดคล้อง Hair et al. (2006), Suci, Tavares, and Zalmon (2018)
CFI	≥ 0.9	0.713	0.997	สอดคล้อง Hair et al. (2006), Suci et al. (2018)
RMSEA	≤ 0.05	0.105	0.014	สอดคล้อง Browne and Cudeck (1993), Hair et al. (2006)

จากภาพ 2 แสดงแบบจำลองโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง หลังจากปรับค่าความคลาดเคลื่อนให้มีความสัมพันธ์กันได้ตามความเป็นจริง โดยใช้ค่าสถิติดัชนีการปรับโมเดล (modification Index) ผลวิเคราะห์แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทย มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์การยอมรับ มีค่า Chi-Square เท่ากับ 657.581, $df = 625$ Sig. = 0.178 และ CMIN/df เท่ากับ 1.052 สอดคล้องกับตามแนวคิดของ Bollen (1989), Joreskog & Sorbom (1996), Hair et al. (2006) ผลวิเคราะห์หลังปรับโมเดล พบว่าดัชนีมีความสอดคล้องและค่าสถิติเหล่านี้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทั้ง 7 ดัชนี สรุปได้ดังนี้

1. ดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (Comparative Fit Index--CFI) เป็นการเปรียบเทียบโมเดลเชิงสมมุติฐานว่ามีความสอดคล้องสูงกว่าข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งค่าที่ตีควรมีค่า 0.90 ขึ้นไป จึงถือว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ตามแนวคิดของ Hair et al. (2006), Suci et al. (2018) ซึ่งผลวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 0.997 เป็นไปตามเกณฑ์ยอมรับค่าดัชนีมีความสอดคล้องเชิงประจักษ์

2. ดัชนีวัดความกลมกลืน (Goodness of Fit Index--GFI) เป็นการแสดงถึงปริมาณความแปรปรวนและความแปรปรวนรวมที่อธิบายได้ด้วยโมเดลซึ่งค่าที่ตีควรมีค่า 0.90 ขึ้นไป แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ ตามแนวคิดของ Shevlin and Miles (1998), Hair et al. (2006) ผลวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 0.902 เป็นไปตามเกณฑ์ยอมรับค่าดัชนีมีความ

สอดคล้องเชิงประจักษ์

3. ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation--RMSEA) เป็นค่าที่บอกถึงความไม่สอดคล้องของโมเดลที่สร้างขึ้นกับเมตริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากร โดยค่าที่ดีมากควรมีค่าน้อยกว่า 0.05 หรือมีค่าระหว่าง 0.05 ถึง 0.08 ตามเกณฑ์ Hair et al. (2006), Browne and Cudeck (1993) ผลวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 0.014 ผลของค่าดัชนีเป็นไปตามเกณฑ์ยอมรับโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์

4. ดัชนีความกลมกลืนประเภทเปรียบเทียบกับรูปแบบอิสระ (Normed Fit Index--NFI) เป็นค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีถึงเกณฑ์โดยค่าที่ยอมรับได้ควรมีค่ามากกว่า 0.90 ตามแนวคิดของ Hair et al. (2006) ซึ่งผลวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 0.942 ผลของค่าดัชนีเป็นไปตามเกณฑ์การยอมรับแสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์

5. ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบของ Tucker และ Lewis (The Tucker-Lewis Index--TLI) ต้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.90 ตามแนวคิดของ Hair et al. (2006) ซึ่งผลวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 0.995 เป็นไปตามเกณฑ์ยอมรับแสดงว่าโมเดลมีความ

สอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์

6. ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (Root Mean Square Residual--RMR) เป็นค่าแสดงขนาดของเศษส่วนที่เหลือโดยเฉลี่ยจากการเปรียบเทียบระดับความกลมกลืนของโมเดลตามสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยค่าที่เหมาะสมควรมีค่าน้อยกว่า 0.05 หรือเข้าใกล้ 0 มากที่สุด ตามเกณฑ์ Diamantopoulos and Siguaw (2000) ซึ่งผลวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ 0.014 เป็นค่าที่เหมาะสมเป็นตามเกณฑ์แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์

จากผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีทั้ง 6 ตัว มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งให้เห็นว่าแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเงื่อนไขคือ โมเดลตัวแบบทางทฤษฎี (โมเดลต้นแบบ) มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังสรุปผลการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างที่สร้างขึ้นตามสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยดัชนีวัดความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index) อยู่ในระดับการยอมรับ

ผลการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลของสมการเชิงโครงสร้าง

ตาราง 2

ผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และผลรวมอิทธิพลระหว่างตัวแปรในรูปคะแนนมาตรฐาน (standardized)

ตัวแปร	อิทธิพล ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (CSRA)	การดำเนินงาน อย่างยั่งยืน (SP)	การดำเนินงาน
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (TL)	อิทธิพลทางตรง	0.261*	0.278***
	อิทธิพลทางอ้อม	-	0.097***
	อิทธิพลโดยรวม	0.261*	0.374***

ตาราง 2 (ต่อ)

ผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และผลรวมอิทธิพลระหว่างตัวแปรในรูปคะแนนมาตรฐาน (standardized)

ตัวแปร	อิทธิพล ด้านความรับผิดชอบ ต่อสังคม (CSRA)	การดำเนินงาน อย่างยั่งยืน (SP)	การดำเนินงาน
การมุ่งเน้นการตลาด (MO)	อิทธิพลทางตรง	0.481***	-
	อิทธิพลทางอ้อม	-	0.179***
	อิทธิพลโดยรวม	0.481***	0.179***
การสร้าง ความผูกพันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (SE)	อิทธิพลทางตรง	0.535*	-
	อิทธิพลทางอ้อม	-	0.199***
	อิทธิพลโดยรวม	0.535*	0.199***
การกำกับดูแลกิจการ (CG)	อิทธิพลทางตรง	-0.664*	-
	อิทธิพลทางอ้อม	-	-0.247***
	อิทธิพลโดยรวม	-0.664*	-0.247***
การรับรู้และการมีส่วนร่วม (CA)	อิทธิพลทางตรง	0.580***	0.254***
	อิทธิพลทางอ้อม	-	0.215***
	อิทธิพลโดยรวม	0.580***	0.469***
การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (CSRA)	อิทธิพลทางตรง		0.371***
	อิทธิพลทางอ้อม		-
	อิทธิพลโดยรวม		0.371***

***p-value $\leq$ 0.001

**p-value $\leq$ 0.01

*p-value $\leq$ 0.05

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการเชิงโครงสร้าง ทำการพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระรูปคะแนนมาตรฐาน ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่จะบ่งบอกอิทธิพลของตัวแปรนำมาสรุปผลการทดสอบได้ดังนี้

1. ตัวแปรแฝงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีจำนวน 7 ตัวแปรสังเกตได้ประกอบด้วย ด้านการมีอิทธิพลต่อความคิด (IDI3) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ

(INM1 - INM 3) และด้านการกระตุ้นทางด้านสติปัญญา (INS1 - INS3) มีค่าน้ำหนักสัมประสิทธิ์ถดถอยระหว่าง 0.712-0.888 โดยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีผลต่อแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการดำเนินงานอย่างยั่งยืน ผ่านตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทย โดยเป็นอิทธิพลทางตรง จำนวน 2 เส้นทาง และอิทธิพล

ทางอ้อม 1 เส้นทาง สรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อตัวแปรแฝงความรับผิดชอบต่อสังคมมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.261 ระดับความน่าจะเป็นทางสถิติที่ $p\text{-value} \leq 0.05$

1.2 ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.278 ระดับความน่าจะเป็นทางสถิติที่ $p\text{-value} \leq 0.001$

1.3 ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อตัวแปรแฝงผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนโดยส่งผ่านจากตัวแปรคั่นกลางตัวแปรแฝงการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย 0.097 ระดับความน่าจะเป็นทางสถิติที่ $p\text{-value} \leq 0.001$

1.4 ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลรวมทั้งทางตรงและทางอ้อมเชิงบวกต่อตัวแปรแฝงผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนโดยส่งผ่านจากตัวแปรคั่นกลางตัวแปรแฝงการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยรวม 0.374 ระดับความน่าจะเป็นทางสถิติที่ $p\text{-value} \leq 0.001$

2. ตัวแปรแฝงการมุ่งเน้นตลาด มีจำนวน 3 ตัวแปรสังเกตได้ ประกอบด้วย ด้านการมุ่งเน้นลูกค้า (CUO1 - COU3) มีค่าน้ำหนักสัมประสิทธิ์ถดถอยระหว่าง 0.83-0.929) โดยด้านการมุ่งเน้นตลาดมีผลต่อการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทย ซึ่งเป็นอิทธิพลทางตรง จำนวน 1 เส้นทาง และอิทธิพลทางอ้อม 1 เส้นทาง สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการมุ่งเน้นตลาดมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อตัวแปรแฝงความรับผิดชอบต่อสังคมมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.481 ระดับความน่าจะเป็นทางสถิติที่ $p\text{-value} \leq 0.001$

2.2 ด้านการมุ่งเน้นตลาดมีอิทธิพลทางอ้อม

เชิงบวกต่อตัวแปรแฝงผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนโดยส่งผ่านจากตัวแปรคั่นกลางตัวแปรแฝงความรับผิดชอบต่อสังคมมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย 0.179 ระดับความน่าจะเป็นทางสถิติที่ $p\text{-value} \leq 0.001$

3. ตัวแปรแฝงการสร้างความรู้ความผูกพันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีจำนวน 9 ตัวแปรสังเกตได้ ประกอบด้วย ด้านการระบุและลำดับความสำคัญ (IAP1- IAP3) ด้านการดำเนินการ (EXE1 - EXE3) และด้านการประเมินผล (EVA1 - EVA3) มีค่าน้ำหนักสัมประสิทธิ์ถดถอยระหว่าง 0.675 - 0.865 โดยตัวแปรแฝงการสร้างความรู้ความผูกพันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีผลต่อแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทย โดยเป็นอิทธิพลทางตรง จำนวน 1 เส้นทาง และอิทธิพลทางอ้อม 1 เส้นทาง สรุปได้ดังนี้

3.1 ตัวแปรแฝงการสร้างความรู้ความผูกพันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อตัวแปรแฝงความรับผิดชอบต่อสังคมมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.535 ระดับความน่าจะเป็นทางสถิติที่ $p\text{-value} \leq 0.05$

3.2 ตัวแปรแฝงการสร้างความรู้ความผูกพันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อตัวแปรแฝงผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนโดยส่งผ่านจากตัวแปรคั่นกลางตัวแปรแฝงความรับผิดชอบต่อสังคมมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย 0.199 ระดับความน่าจะเป็นทางสถิติที่ $p\text{-value} \leq 0.001$

4. ตัวแปรแฝงการกำกับดูแลกิจการ มีจำนวน 3 ตัวแปรสังเกตได้ ประกอบด้วย ด้านการเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส (TRA1 - TRA2) และด้านบทบาทและความรับผิดชอบต่อสังคมของกรรมการบริษัท (RBB3) มีค่าน้ำหนักสัมประสิทธิ์ถดถอยระหว่าง 0.652-0.748 โดยตัวแปรแฝงการกำกับดูแลกิจการมีผลต่อแบบ

จำลองสมการเชิงโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงาน ความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทยโดยเป็นอิทธิพลทางตรง จำนวน 1 เส้นทาง และอิทธิพลทางอ้อม 1 เส้นทาง สรุปได้ดังนี้

4.1 ตัวแปรแฝงการกำกับดูแลกิจการมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อตัวแปรแฝงความรับผิดชอบต่อสังคม มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ -0.664 ค่าความคลาดเคลื่อน ระดับความน่าจะเป็นทางสถิติที่ $p\text{-value} \leq 0.05$

4.2 ตัวแปรแฝงการกำกับดูแลกิจการมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงลบต่อตัวแปรแฝงผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนโดยส่งผ่านจากตัวแปรคั่นกลางตัวแปรแฝงความรับผิดชอบต่อสังคมมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย -0.247 ระดับความน่าจะเป็นทางสถิติที่ $p\text{-value} \leq 0.001$

5. ตัวแปรแฝงการรับรู้และการมีส่วนร่วมมีจำนวน 6 ตัวแปรสังเกตได้ ประกอบด้วย ด้านความสามารถในการรับรู้และการมีส่วนร่วม (COC1 - COC3) ด้านโอกาสในการรับรู้และการมีส่วนร่วม (COO1 - COO2) และด้านคุณภาพในการสื่อสาร (COQ2) มีค่าน้ำหนักสัมประสิทธิ์ถดถอยระหว่าง $0.683-0.862$ ค่า โดยตัวแปรแฝงการรับรู้และการมีส่วนร่วมมีผลต่อแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงาน ความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทยโดยเป็นอิทธิพลทางตรง จำนวน 2 เส้นทาง และอิทธิพลทางอ้อม 1 เส้นทาง สรุปได้ดังนี้

5.1 ตัวแปรแฝงการรับรู้และการมีส่วนร่วมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อตัวแปรแฝงความรับผิดชอบต่อสังคมมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.580 ระดับความน่าจะเป็นทางสถิติที่ $p\text{-value} \leq 0.001$

5.2 ตัวแปรแฝงการรับรู้และการมีส่วนร่วม

มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อตัวแปรแฝงผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.254 ระดับความน่าจะเป็นทางสถิติที่ $p\text{-value} \leq 0.001$

5.3 ตัวแปรแฝงการรับรู้และการมีส่วนร่วมมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อตัวแปรแฝงผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนโดยส่งผ่านจากตัวแปรคั่นกลางตัวแปรแฝงความรับผิดชอบต่อสังคมมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย 0.215 ระดับความน่าจะเป็นทางสถิติที่ $p\text{-value} \leq 0.001$

5.4 ตัวแปรแฝงการรับรู้และการมีส่วนร่วมมีอิทธิพลรวมทั้งทางตรงและทางอ้อมเชิงบวกต่อตัวแปรแฝงผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนโดยส่งผ่านจากตัวแปรคั่นกลางตัวแปรแฝงความรับผิดชอบต่อสังคมมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยรวม 0.469 ระดับความน่าจะเป็นทางสถิติที่ $p\text{-value} \leq 0.001$

6. ตัวแปรแฝงความรับผิดชอบต่อสังคมมีจำนวน 8 ตัวแปรสังเกตได้ ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ (ECO1, ECO3) ด้านกฎหมาย (LEG1 - LEG3) และด้านจริยธรรม (ETH1 - ETH3) มีค่าน้ำหนักสัมประสิทธิ์ถดถอยระหว่าง $0.676-0.823$ โดยตัวแปรแฝงความรับผิดชอบต่อสังคมมีผลต่อแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงาน ความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทยโดยเป็นอิทธิพลทางตรง จำนวน 1 เส้นทาง สรุปได้ดังนี้

6.1 ตัวแปรแฝงความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อตัวแปรแฝงผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.371 ระดับความน่าจะเป็นทางสถิติที่ $p\text{-value} \leq 0.001$

7. ตัวแปรแฝงผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนมีจำนวน 7 ตัวแปรสังเกตได้ ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ

(ECP1 - ECP3) ด้านสังคม (SOP1 - SOP3) และด้านสิ่งแวดล้อม (ENP2) มีค่าน้ำหนักสัมประสิทธิ์ถดถอยระหว่าง 0.664-0.833 โดยตัวแปรแฝงผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนเป็นตัวแปรผลของแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกรวมต่อตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม (CSRA) สูงสุด คือ ตัวแปรแฝงการรับรู้และการมีส่วนร่วม (CA) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม 0.580 ($p\text{-value} \leq 0.001$) รองลงมา ตัวแปรการสร้างความรู้ความผูกพันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (SE) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม 0.535 ($p\text{-value} \leq 0.05$) ตัวแปรแฝงการมุ่งเน้นการตลาด (MO) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม 0.481 ($p\text{-value} \leq 0.001$) และตัวแปรแฝงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (TL) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม 0.261 ($p\text{-value} \leq 0.05$)

ส่วนผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงลบรวมต่อด้านตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมสูงสุด คือตัวแปรแฝงการกำกับดูแลกิจการ (CG) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม -0.664 ($p\text{-value} \leq 0.05$)

ขณะที่ผลการวิเคราะห์สรุปค่าอิทธิพลแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกทางตรงต่อตัวแปรการดำเนินงานอย่างยั่งยืน (SP) สูงสุด คือการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (CSRA)

มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล 0.371 ($p\text{-value} \leq 0.001$) รองลงมาตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (TL) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล 0.278 ($p\text{-value} \leq 0.001$) และ ตัวแปรแฝงการรับรู้และการมีส่วนร่วม (CA) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล 0.254 ($p\text{-value} \leq 0.001$)

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์สรุปค่าอิทธิพลแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลอ้อมต่อตัวแปรการดำเนินงานอย่างยั่งยืน (SP) ผ่านการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (CSRA) สูงสุด คือตัวแปรแฝงการรับรู้และการมีส่วนร่วม (CA) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเชิงบวก 0.251 ($p\text{-value} \leq 0.001$) รองลงมาตัวแปรการสร้างความรู้ความผูกพันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (SE) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเชิงบวก 0.199 ($p\text{-value} \leq 0.001$) ตัวแปรแฝงการมุ่งเน้นการตลาด (MO) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเชิงบวก 0.179 ($p\text{-value} \leq 0.001$) และตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (TL) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเชิงบวก 0.097 ($p\text{-value} \leq 0.001$) ในทิศทางตรงกันข้ามที่มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงลบ คือตัวแปรแฝงการกำกับดูแลกิจการ (CG) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม -0.247 ($p\text{-value} \leq 0.001$)

สุดท้าย ผลการวิเคราะห์ลำดับค่าอิทธิพลแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกรวมทั้งทางตรงและทางอ้อมส่งผลต่อการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมสูงสุด คือตัวแปรแฝงการรับรู้และการมีส่วนร่วม (CA) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม 0.469 ($p\text{-value} \leq 0.001$) รองลงมาตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (TL) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม 0.374 ($p\text{-value} \leq 0.001$)

ตาราง 3

ผลการทดสอบสมมติฐานแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทย

	สมมติฐาน	ผลลัพธ์	อิทธิพล	เส้นทาง	สัมประสิทธิ์
H1	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อตัวแปรผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน	ยอมรับ	ทางตรง	เชิงบวก	0.278
H2	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม	ยอมรับ	ทางตรง	เชิงบวก	0.261
H3	การมุ่งเน้นการตลาดเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม	ยอมรับ	ทางตรง	เชิงบวก	0.481
H4	การสร้างความผูกพันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม	ยอมรับ	ทางตรง	เชิงบวก	0.535
H5	การกำกับดูแลกิจการเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม	ปฏิเสธ	ทางตรง	เชิงลบ	-0.664
H6	การรับรู้และการมีส่วนร่วมเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม	ยอมรับ	ทางตรง	เชิงบวก	0.580
H7	การรับรู้และการมีส่วนร่วมเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อตัวแปรผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน	ยอมรับ	ทางตรง	เชิงบวก	0.254
H8	ดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน	ยอมรับ	ทางตรง	เชิงบวก	0.371
H9	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อตัวแปรผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	ยอมรับ	ทางอ้อม	เชิงบวก	0.097
H10	การมุ่งเน้นการตลาดเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อตัวแปรผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	ยอมรับ	ทางอ้อม	เชิงบวก	0.179
H11	การสร้างความผูกพันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อตัวแปรผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	ยอมรับ	ทางอ้อม	เชิงบวก	0.199

ตาราง 3 (ต่อ)

ผลการทดสอบสมมติฐานแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทย

	สมมติฐาน	ผลลัพธ์	อิทธิพล	เส้นทาง	สัมประสิทธิ์
H12	การกำกับดูแลกิจการเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อตัวแปรผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	ปฏิเสธ	ทางอ้อม	เชิงลบ	-0.247
H13	การรับรู้และการมีส่วนร่วมเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อตัวแปรผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านตัวแปรการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	ยอมรับ	ทางอ้อม	เชิงบวก	0.215

การอภิปรายผล

จากการศึกษาข้างต้นแสดงให้เห็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากตัวแปรแฝงการรับรู้และการมีส่วนร่วมมีอิทธิพลรวมทั้งทางตรงและทางอ้อมเชิงบวกต่อตัวแปรแฝงผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืนโดยส่งผ่านจากตัวแปรคั่นกลางตัวแปรแฝงความรับผิดชอบต่อสังคมมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยรวม 0.469 ระดับความน่าจะเป็นทางสถิติที่ $p\text{-value} \leq 0.001$ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการรับรู้และการมีส่วนร่วมที่ได้ถูกนำเสนอจาก Kohl et al. (2021) ว่าการรับรู้และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในห่วงโซ่อุปทานเป็นปัจจัยในการส่งเสริมความยั่งยืนในระบบซึ่งสามารถแสดงออกมาในรูปแบบตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม การรับรู้และการมีส่วนร่วมถือเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จของการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมตัวแปรแฝงความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ที่ประกอบไปด้วยกิจกรรมต่าง ๆ มากมายที่ต้องการ การมีส่วนร่วมของพนักงาน จึงจะส่งผลให้การบริหารจัดการงานตัวแปรแฝงความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจสำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี การรับรู้และการมีส่วนร่วม มีความสำคัญในการยกระดับความร่วมมือระหว่างองค์กรใน

ห่วงโซ่อุปทาน ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ ทำให้โรงงานอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในประเทศไทยสามารถรับรู้ถึงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ความต้องการของผู้บริโภค เทคโนโลยีใหม่ ๆ หรือกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยปัจจุบันข้อมูลความรู้เหล่านี้จะสามารถยกระดับตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงาน กล่าวคือ การรับรู้และการมีส่วนร่วมจะทำให้ธุรกิจรับรู้ถึงมาตรฐานการปฏิบัติสากล และยอมปฏิบัติตามหลักสากลเพื่อเป็นการสร้างการยอมรับ และภาพลักษณ์ที่ดี เช่น กฎหมายด้านแรงงาน ด้านสิ่งแวดล้อม หรือหลักจริยธรรม สิ่งเหล่านี้จะกดดันให้องค์กรให้ความสำคัญกับตัวแปรการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Rabbe et al. (2021) ซึ่งให้เห็นว่า การสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วม เป็นอีกปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการยกระดับมาตรฐานความยั่งยืนในห่วงโซ่อุปทาน และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises--SME) เป็นองค์ประกอบสำคัญในการประยุกต์ใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีประสิทธิภาพสูงในห่วงโซ่อุปทาน ส่งผลให้เกิดการยกระดับมาตรฐานความยั่งยืนในห่วงโซ่อุปทาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและนัยเชิงการจัดการของการค้นพบนี้สามารถสะท้อนให้เห็นว่า ตัวแปรการรับรู้และการมีส่วนร่วมมีอิทธิพลเชิงบวกทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเป็นอิทธิพลที่โดดเด่นที่สุดต่อการดำเนินงานอย่างยั่งยืนผ่านกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร

อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการควรพิจารณาปรับปรุงตัวแปรการกำกับดูแลกิจการ เนื่องจากอิทธิพลของตัวแปรดังกล่าวมีทิศทางตรงกันข้ามกับลักษณะของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนผ่านกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรที่ฝังอยู่

References

- Amaeshi, K. M., & Crane, A. (2006). Stakeholder engagement: A mechanism for sustainable aviation. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 13(5), 245-260.
- Anand, S. (2008). *Essentials of corporate governance*. John Wiley & Sons.
- Bamgbade, J. A., Kamaruddeen, A. M., & Nawi, M. N. M. (2017). Towards environmental sustainability adoption in construction firms: An empirical analysis of market orientation and organizational innovativeness impacts. *Sustainable Cities and Society*, 32, 486-495.
- Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. Free Press.
- Bhattacharai, C. R., Kwong, C. C., & Tasavori, M. (2019). Market orientation, market disruptiveness capability and social enterprise performance: An empirical study from the United Kingdom. *Journal of Business Research*, 96(C), 47-60.
- Bollen, K.A. (1989). *Structural equations with latent variables*. John Wiley & Sons.
- Brin, P., & Nehme, M. N. (2019). Corporate social responsibility: Analysis of theories and models. *EUREKA: Social and Humanities*, 5, 22-30.
- Browne, M. W., & Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. In K. A. Bollen & J. S. Long (Eds.), *Testing structural equation models* (pp. 136-162). Sage.
- Calabro, A., Mussolino, D., & Huse, M. (2009). The role of board of directors in the internationalisation process of small and medium sized family businesses. *International Journal of Globalisation and Small Business*, 3(4), 393-411.
- Department of Industrial Works. (2021). *Industrial factory information for officials*. Retrieved from <http://reg.diw.go.th/executive/thailand3.asp> [In Thai]
- Diamantopoulos, A., & Siguaw, J. A. (2000). *Introducing LISREL*. Sage.
- Dionne, S. D., Yammarino, F. J., Atwater, L. E., & Spangler, W. D. (2004). Transformational leadership and team performance. *Journal of Organizational Change Management*, 17(2), 177-193.

- Fan, X., & Sivo, S. A. (2005). Sensitivity of fit indexes to misspecified structural or measurement model components: Rationale of two-index strategy revisited. *Structural Equation Modeling, 12*(3), 343-367.
- Freeman, R. E. (1984). *Strategic management: A stakeholder approach*. Pitman.
- Ghasabeh, M. S., Soosay, C., & Reaiche, C. (2015). The emerging role of transformational leadership. *The Journal of Developing Areas, 49*(6), 459-467.
- Hair, J., Black, W., Babin, B., Anderson, R., & Tatham, R. (2006). *Multivariate data analysis* (6th ed.). Prentice Hall.
- Hair, J. F., Sarstedt, M., Ringle, C. M., & Mena, J. A. (2012). An assessment of the use of partial least squares structural equation modeling in marketing research. *Journal of the Academy of Marketing Science, 40*(3), 414-433.
- Hall, J. K., Daneke, G. A., & Lenox, M. J. (2010). Sustainable development and entrepreneurship: Past contributions and future directions. *Journal of Business Venturing, 25*(5), 439-448.
- Hill, C. W., & Jones, T. M. (1992). Stakeholder-agency theory. *Journal of Management Studies, 29*(2), 131-154.
- Joreskog, K. G., & Sorbom, D. (1996). *LISREL8: User's reference guide*. Scientific Software.
- Kohl, H., Henke, M., & Daus, D. (2021). The importance of supply chain management for sustainability in global value chains. In M. Henke & H. Kohl (Eds.), *Sustainability in global value chains: Measures, ethics and best practices for responsible businesses* (pp. 3-31). Kogan Page.
- Kohli, A. K., & Jaworski, B. J. (1990). Market orientation: The construct, research propositions, and managerial implications. *Journal of Marketing, 54*(2), 1-18.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology, 22*(140), 5-55.
- Mueller, R. O. (1996). *Basic principles of structural equation modeling: An introduction to LISREL and EQS*. Springer.
- Narver, J. C., & Slater, S. F. (1990). The effect of a market orientation on business profitability. *Journal of Marketing, 54*(4), 20-35.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2004). *OECD principles of corporate governance 2004*. Author.
- Rabbe, S., von Viebahn, C., Auf der Landwehr, M. (2021). Start-ups as relevant supporters and initiators of sustainability attributes in global value chains of the future. In D. Mietzner & C. Schultz (Eds.), *New perspectives in technology transfer* (pp. 165-180). Springer.

- Shahid, H. M., Waseem, R., Khan, H., Waseem, F., Hasheem, M. J., & Shi, Y. (2020). Process innovation as a moderator linking sustainable supply chain management with sustainable performance in the manufacturing sector of Pakistan. *Sustainability*, 12(6), 2303.
- Shevlin, M., & Miles, J. N. V. (1998). Effects of sample size, model specification and factor loadings on the GFI in confirmatory factor analysis. *Personality and Individual Differences*, 25(1), 85-90.
- Suciu, M. C., Tavares, D. C., & Zalmon, I. R. (2018). Comparative evaluation of crustaceans as bioindicators of human impact on Brazilian sandy beaches. *Journal of Crustacean Biology*, 38(4), 420-428.
- Thansettakij. (2017). *Thai food innovation 4.0 golden opportunities for SMEs to expand foreign trade*. Retrieved from <https://www.thansettakij.com/content/137324> [In Thai]
- Westermann-Behaylo, M. K., Van Buren, H. J., & Berman, S. L. (2016). Stakeholder capability enhancement as a path to promote human dignity and cooperative advantage. *Business Ethics Quarterly*, 26(4), 529-555.